

Også kommuner kan få foretaksstraff

Kommunal Rapport 08.06.2020, Jan Fridthjof Bernt

Kan kommuner straffes med hjemmel i straffeloven?

SPØRSMÅL: Kan en (fylkes-) kommune ilegges foretaksstraff med bakgrunn i straffelovens bestemmelser, og eventuelt på hvilke områder vil den komme til anvendelse?

SVAR: Som alminnelig regel er det bare enkeltpersoner som kan straffes etter bestemmelsene i straffeloven, men i lovens [§ 27](#) finner vi en bestemmelse om adgang til idømme såkalt «foretaksstraff» for «selskap, samvirkeforetak, forening eller annen sammenslutning, enkeltpersonforetak, stiftelse, bo eller offentlig virksomhet». Dette omfatter dermed også kommuner og fylkeskommuner. Slik straff er da som hovedregel en bot.

Vilkåret for å idømmelse av foretaksstraff er her at «noen som har handlet på vegne av» kommunen eller fylkeskommunen har «overtrådt» et straffebud, og dette gjelder selv om ingen enkeltperson kan straffes for dette, fordi man ikke klarer å utpeke hvem som har skylden, fordi skylden er delt på mange, eller fordi den ansvarlige ikke er strafferettslig tilregnelig.

Det er imidlertid ikke tilstrekkelig at det foreligger et lovbrudd, hvis det ikke er noen bestemmelse som ilegger straff for dette. Selv klare brudd på bestemmelsene om saksbehandling i forvaltningsloven, kommuneloven, plan- og bygningsloven, barnevernloven mm er således ikke straffbart, og det samme gjelder brudd på reglene om rett til dokumentinnsyn i offentleglova – med unntak for brudd på reglene om journalføring, som er straffbart etter arkivloven.

Jeg tror ikke vi har hatt mange eksempler på bruk av foretaksstraff overfor kommuner og fylkeskommuner. Mest aktuelt er kanskje brudd på bestemmelser i naturmangfoldloven og forurensningsloven, samt arbeidsmiljøloven.